

انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا در هفته گذشته (۴) (از ۷ الی ۱۳ خردادماه)

نام دفتر: مطالعات سیاسی

شماره مسلسل: ۲۶۰۱۰۸۲۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۳/۱۷

تحولات هفته گذشته در انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا بیشتر بر محور یمن، لیبی و بحرین متمرکز بود. درحالی‌که علی‌الله صالح با ناتوانی در اداره اعتراضات مردمی پس از ۱۱۳ روز مجبور به ترک کشور به بهانه درمان زخم ناشی از حمله خمپاره‌ای به کاخ ریاست جمهوری شد و به ریاض رفت، گره خوردن تحولات در لیبی هم از بُعد نظامی و هم سیاسی باعث شد تا ناتو با عبور عملی از مرحله نبردهای هوایی وارد فاز عملیات‌های زمینی در این کشور شود؛ کما اینکه در بحرین مردم هم‌زمان با پایان اعلامی حالت فوق‌العاده پس از ۱۱ هفته، بار دیگر اعتراضات خود را از سر می‌گیرند و به خیابان‌ها آمدند. در سوریه نیز اعتراضات به شهرهای بیشتری کشیده شد که منجر به مرگ ده‌ها تن شد.

موضع کشورهای غربی و قدرت‌های بزرگ در مورد تحولات منطقه نیز در هفته جاری تغییر چندانی نکرد. درحالی‌که آمریکا همچنان بر موضع خود در قبال سوریه ادامه داد و خواستار اصلاحات در این کشور و یا رفتن بشار اسد شد، وزیر خارجه روسیه در دیدار با همتای بلغاری خود در مسکو بار دیگر تأکید کرد مواضع کشورش در قبال سوریه تغییر نکرده و مسکو مخالف هرگونه دخالت خارجی در مسائل سوریه است.

از جانب دیگر رویکرد مخالفان قذافی نسبت به رژیم اسرائیل تعجب بسیاری از کارشناسان را برانگیخت. انتشار تعهدنامه مخالفان قذافی به اسرائیل که امنیت این رژیم را به رسمیت شناخته و به ایجاد ارتباط با آن خود را ملزم دانسته بودند، موجی از ناامیدی را نسبت به عملکرد آینده مخالفان قذافی به وجود آورد. این موضوع البته از سوی رهبران دولت انتقالی لیبی به شدت رد شد. از جانب دیگر، در مصر مردم این کشور همچنان نسبت به دخالت‌های عربستان سعودی در امور داخلی کشورشان معترض بوده و با برپایی تظاهراتی از ریاض خواستند تا دست از جنگ قومی و مذهبی در این کشور بردارد.

مهمترین تحولات روی داده در عرصه کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا در طول هفته گذشته به شرح ذیل می‌باشد.

بحرین

۱. روزنامه الاخبار چاپ لبنان به نقل از منابع آگاه نوشت علاوه بر نظامیان اردنی، نظامیان یمنی نیز همراه اشغالگران سعودی و اماراتی در بحرین حضور داشته و به سرکوب مردم آن مشغول هستند.

۲. سازمان ملل متحد از موافقت رژیم حاکم در بحرین با اعزام یک گروه حقوق بشری خبر داد. به گفته «روپرت گولویل» مدیر کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد قرار است یک گروه ارزیاب برای بررسی تحولات بحرین از طرف این کمیساریا راهی بحرین شود.

۳. فعالان بحرینی در مورد سرنوشت بازداشت‌شدگان می‌گویند آنها یا در زندان‌های سری نگهداری می‌شوند و یا اینکه برای عدم دسترسی به آنها روانه زندان‌های مخفی در خاک عربستان می‌شوند.

۴. حالت فوق‌العاده در بحرین پس از ۱۱ هفته برداشته شد.

۵. حاکم بحرین پس از برداشته شدن حالت فوق‌العاده خواستار آغاز مذاکرات بی‌قیدوشرط با معترضان شد. این درخواست از سوی مردم به دلیل تداوم سرکوب‌ها، حضور نظامیان خارجی، عدم تأمین جانی مردم و عدم آزادی بازداشت‌شدگان با مخالفت روبه‌رو شد.

۶. مردم بحرین بار دیگر در اعتراض به تداوم وضع موجود به خیابان‌ها ریختند. تظاهرات گسترده که از چهارشنبه گذشته و هم‌زمان با اول ژوئن شروع شد، در شهرهای مختلف ادامه داشت. این تظاهرات که روز جمعه ابعاد آن گسترش یافت با شهادت یک زن خانه‌دار در منزل مسکونی خود به دلیل استنشاق گاز اشک‌آور، دستگیری تعدادی از معترضان و همچنین ضرب و شتم مردم در روزهای بعد هم ادامه یافت.

۷. آیات القرمزی شاعره بحرینی به سبب سرودن قصیده‌ای علیه خاندان حاکم آل خلیفه و حمایت از خواست‌های مردمی در دادگاه نظامی محاکمه شد.

۸. یک دیپلمات آمریکایی مجبور به ترک بحرین شد. این دیپلمات که از معترضان حمایت می‌کرد دلیل ترک بحرین را تهدید مداوم خود از سوی مأموران امنیتی بحرینی عنوان کرد. این رویکرد با سیاست عملی دولت آمریکا تناقض دارد و محل تأمل است.

۹. سازمان پزشکان بدون مرز در بیانیه‌ای نگرانی خود را نسبت به وضع وخیم زخمی‌ها در بحرین و رفتار رژیم حاکم با آنها اعلام کرد.

۱۰. وزارت دفاع انگلیس خبر مربوط به آموزش نظامیان سعودی حاضر در بحرین توسط مربیان انگلیسی را تأیید کرد.

۱۱. فرمانده ارتش بحرین در گفت‌وگو با روزنامه الشرق الاوسط گفت: نیروهای شورای همکاری خلیج فارس تا زمانی که لازم باشد در بحرین حضور خواهند داشت، به گفته وی حضور این نیروها، شماره آنها و یا کاهش سطح نیروها به شرایط و اوضاع امنیتی در بحرین بستگی دارد.

آنچه از تحولات بحرین در یک هفته گذشته بر می‌آید خستگی مفرط رژیم حاکم از مقابله با حرکت مردمی است. به نظر می‌رسد ثبات مردم در مسیر انتخاب شده، رژیم حاکم را به تکیه بیشتر بر ترتیبات امنیتی وابسته کرده باشد. این اتفاقات در حالی است که رژیم آل خلیفه نتوانسته است در

افکار عمومی منطقه و جهان دلیل قانع‌کننده‌ای برای تداوم سرکوب‌های خود پیدا کند. بازگشت بدون نتیجه فرزند حاکم بحرین از انگلیس نمونه عینی این شکست سیاسی و دیپلماسی عمومی متکی بر قدرت‌های بزرگ است کما اینکه در بعد بین‌المللی فشار بر رژیم حاکم بر بحرین به دلیل نقض حقوق اساسی مردم دوچندان شده است.

لیبی

۱. پیشروی محدود و مقطعی مخالفان قذافی در لیبی همچنان ادامه دارد. درحالی‌که نظامیان وابسته به قذافی به دلیل محاصره نظامی و حملات هوایی از توان عملیاتی‌شان کاسته می‌شود، مخالفان با تجدید سازمان و به‌روز شدن آموزش‌ها در دو جبهه به سمت طرابلس پایتخت در حال پیشروی هستند. در ضمن این درگیری‌ها محاصره سه‌ماهه شهر زنتان در غرب لیبی شکسته شد.

۲. ارتش انگلیس اعلام کرد برای حمله به استحکامات ارتش قذافی از بمب‌های سنگرشکن استفاده خواهد کرد که ورود این بمب‌ها پیام مهمی به قذافی خواهد بود.

۳. سران عشیره «ویرفلاح» بزرگ‌ترین عشیره مخالف قذافی نشستی را در استانبول ترکیه جهت بررسی آینده سیاسی لیبی تشکیل دادند.

۴. رئیس‌جمهور روسیه «میخائیل مارگلیف» را به‌عنوان نماینده ویژه خود برای بررسی تحولات لیبی و میانجی‌گری جهت پایان بحران در این کشور انتخاب کرد وی به سرعت به لیبی سفر کرد.

۵. راسموسن دبیرکل ناتو با اعلام تشدید حملات به اماکن متعلق به قذافی گفت دوران وی به‌سرعت در حال تمام شدن است.

۶. دهه‌ها تن از افسران بلندپایه وابسته به قذافی با پیوستن به مخالفان عملاً جبهه نظامی را به نفع مخالفان تقویت کردند. بیش از ۱۲۰ تن از این نظامیان با فرار به ایتالیا اعلام کردند به نفع مخالفان مبارزه خواهند کرد.

۷. مخالفان قذافی عنوان بازوی مسلح خود را «ارتش آزادیبخش» لیبی تغییر دادند.

۸. رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی که برای وساطت در بحران لیبی به طرابلس سفر کرده بود، بدون هیچ نتیجه‌ای این شهر را ترک کرد.

۹. همراهان جاکوب زولا رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی که با قذافی دیدار کرده بودند، می‌گویند وی بر تداوم جنگ مصمم است و قصد کناره‌گیری از قدرت را ندارد.

۱۰. بالگردهای ناتو که از هفته گذشته راهی لیبی شده بودند برای اولین بار در عملیات نظامی در این کشور مشارکت کردند. این بالگردها متعلق به فرانسه و انگلیس هستند و منابع نظامی مخالفان محل عملیات آنها را جبهه الزنتان نام برده‌اند.

۱۱. مجلس نمایندگان آمریکا ۱۴ روز به رئیس‌جمهور این کشور فرصت داد تا در مورد مأموریت نظامی این کشور در لیبی به کنگره توضیح دهد، او باما پیش از این گفته بود دستور مداخله نظامی در لیبی نیازی به مجوز کنگره نداشت که باعث بروز جدل در این کشور شد.

۱۲. سفیر چین در دوحه با محمود جبرئیل مسئول روابط خارجی مخالفان قذافی در قطر دیدار و گفت‌وگو کرد. این دیدار پس از اعلام آمادگی چین برای میانجی‌گری در لیبی صورت می‌گیرد.

۱۳. ایتالیا در راستای تقویت مناسبات خود با مخالفان قذافی اقدام به گشایش کنسولگری خود در بنغازی نمود.

۱۴. برنارد هنری لوی، نویسنده یهودی فرانسوی که با رهبر انقلابیون لیبی دیدار کرده می‌گوید پیامی شفاهی را از رهبر شورای انتقالی ملی لیبی مبنی بر اینکه آنها خواهان برقراری رابطه با این رژیم در صورت رسیدن به قدرت هستند به نخست‌وزیر اسرائیل منتقل کرده است. دفتر نتانیاهاو دیدار با این فرانسوی را تأیید کرد.

۱۵. ناتو عملیات نظامی در لیبی را به مدت ۹۰ روز دیگر تمدید کرد.

۱۶. کمیته حقوق بشر سازمان ملل در بیانیه‌ای اعلام کرد که نظامیان وابسته به قذافی و مخالفان در درگیری‌های اخیر مرتکب جنایات جنگی شده‌اند.

اگرچه تحولات لیبی با بن‌بست سیاسی روبه‌رو است. اما به‌لحاظ نظامی شاهد تشدید سطح عملیات ناتو و پیشروی محسوس نیروهای انقلابی می‌باشیم. درحالی‌که اتحادیه آفریقا، روسیه و چین در تلاش هستند تا برای پایان این بحران راهحل سیاسی را در پیش بگیرند، سرسختی قذافی برای بقا در قدرت باعث شده تا این رایزنی‌ها راه به جایی نبرد، هم‌زمان با بن‌بست سیاسی، کشورهای اروپایی و آمریکا پس از گرفتن تضمین‌های لازم از دولت انتقالی لیبی، حملات هوایی خود به مواضع قذافی را تشدید کرده‌اند.

یمن

۱. القاعده شهر زنجبار در استان ابین در جنوب یمن را به تصرف درآورد. مخالفان می‌گویند رژیم حاکم برای بزرگ‌نمایی خطر القاعده اقدام به تخلیه شهر و واگذاری آن به القاعده کرده است.

۲. یمن در ابتدای هفته گذشته شاهد درگیری‌های خونینی میان نظامیان وابسته به صالح و نیروهای قبیله الحاشد بود. این درگیری‌ها در ابتدای هفته گذشته با میانجی‌گری سران دیگر قبایل این کشور خاتمه یافت، اما در پایان هفته با شدت هر چه تمام‌تر از سر گرفته شد. در این درگیری‌ها بیش از ۲۰۰

نفر کشته و صدها تن دیگر زخمی شدند.

۳. عربستان سعودی از تداوم تلاش‌های سیاسی برای کنترل اوضاع یمن سخن می‌گوید. به گفته مقامات این کشور، ریاض موفق شده احزاب یمنی را با خود همراه کند.

۴. بانکی مون دبیرکل سازمان ملل متحد خواستار پایان درگیری‌ها در یمن شد.

۵. گروهی از نظامیان یمنی از گارد ریاست جمهوری این کشور به مردم پیوستند. این همراهی پس از تصرف یکی از پادگان‌های متعلق به این نظامیان در اطراف صنعا توسط شبه‌نظامیان وابسته به قبیله بزرگ حاشد روی داد.

۶. افراد قبایلی با حمله خمپاره‌ای به کاخ ریاست جمهوری یمن، باعث زخمی شدن صالح، رئیس پارلمان و نخست‌وزیر این کشور شدند. در این حمله خمپاره‌ای شش محافظ صالح کشته شدند. مخالفان می‌گویند این حمله را خود صالح ترتیب داده تا زمینه فرارش به صورت آبرومندانه‌ای فراهم شود. سفیر یمن در قاهره نیز در مورد زخمی شدن صالح می‌گوید این حمله توسط نیروهای گارد و از درون کاخ صورت گرفته و حمله‌کنندگان قصد کشتن صالح را داشته‌اند.

۷. علی‌عبدالله صالح به بهانه درمان زخم ناشی از حملات خمپاره‌ای به کاخ ریاست جمهوری، صنعا را به مقصد ریاض ترک کرد. گروهی از دولتمردان و دوستان صالح از حزب حاکم وی را همراهی می‌کنند.

۸. مردم یمن با ابراز شادمانی از رفتن صالح می‌گویند مانع از بازگشت وی به کشور خواهند شد.

۹. صالح در بیمارستانی در ریاض تحت عمل جراحی قرار گرفت. مشخص نیست وی از کدام ناحیه بدن زخمی شده است، هر چند مخالفان زخمی شدن وی را دروغ می‌دانند.

۱۰. با فرار صالح به عربستان، خلأ قدرت در این کشور خود را نشان داد. عبد ربه منصور هادی معاون رئیس‌جمهور که پس از زخمی شدن صالح و نخست‌وزیر اداره امور را به دست گرفته است، بر آن است تا با فرماندهان ارتش و فرزند صالح دیدار و گفتگو کند.

۱۱. با روی آوردن علی‌عبدالله صالح به گزینه نظامی، رهبران قبایل این کشور هزاران تن از افراد مسلح خود را از شهرهای مختلف راهی صنعا کرده‌اند. به گفته مخالفان پایتخت یمن عملاً در محاصره قرار دارد.

۱۲. شدت گرفتن درگیری‌ها در یمن باعث شد تا فرانسه اقدام به خارج کردن اتباع خود از این کشور کند، کویت نیز دیپلمات‌های خود را از این کشور خارج کرد، دولت آلمان و انگلیس که هفته گذشته دیپلمات‌های خود را از یمن خارج کرده بودند، از شهروندان خود خواستند تا یمن را ترک کنند.

۱۳. در حالی که اوایل هفته جاری منابع خبری از فرار صالح به عربستان به بهانه معالجه خبر دادند، برخی منابع دیگر با تکذیب این خبر گفتند که وی هنوز در صنعا حضور دارد.

۱۴. جان برینار مشاور ارشد اوپاما در امور تروریسم برای بررسی تحولات یمن وارد منطقه شد و در ابوظبی به عنوان نخستین مقصد خود با سران امارات متحده عربی دیدار و گفت‌وگو کرد.

۱۵. پس از فرار صالح از یمن، فرستاده رئیس‌جمهور آمریکا با عبد ربه منصور هادی معاون وی دیدار و گفت‌وگو کرد.

۱۶. همزمان با فرار صالح از یمن، درگیری‌ها در این کشور ادامه دارد و چند تن در درگیری افراد مسلح و نظامیان وفادار با صالح در شهرهای صنعا و تعز کشته شدند.

۱۷. با وجود فرار رئیس‌جمهور یمن از این کشور به عنوان مهمترین متحد عربستان، ریاض همچنان در تلاش است تا توافقنامه آتش‌بس را میان مخالفان رژیم صالح و جانشین وی به امضا برساند. منابع یمنی می‌گویند شخص پادشاه عربستان میانجی‌گری میان صالح و شیخ صادق الاحمر بزرگ قبیله حاشد را برعهده داشته است.

آنچه از تحولات یمن بر می‌آید، علی‌عبدالله صالح آخرین تلاش‌های خود را نیز جهت بقا در قدرت انجام داد، روی آوردن وی به گزینه نظامی و درگیر شدن با قبایل قدرتمند این کشور که هر کدام ارتشی از شبه‌نظامیان وفادار دارند به همراه حمله خمپاره‌ای به کاخ ریاست جمهوری نشان داد که این گزینه نیز چندان کارساز نیست و وی باید قدرت را ترک کند، آنچه در این میان مهم است، تلاش مجدد وی برای بازگشت به قدرت با استفاده از میانجی‌گری مقامات سعودی است. با رفتن صالح بزرگ‌ترین بازنده تحولات یمن، عربستان خواهد بود که نمی‌تواند مسیر سیاسی آینده در همسایه جنوبی که با آن اختلافات مرزی بسیاری هم دارد را تعیین کند.

سوریه

۱. آمریکا در صدد ارجاع پرونده هسته‌ای سوریه به شورای امنیت سازمان ملل متحد برآمده است.

۲. نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در دیدار با رئیس‌جمهور روسیه خواستار تحریم دمشق از سوی مسکو شد.

۳. نوری المالکی نخست‌وزیر عراق در بغداد با ولید المعلم وزیر امور خارجه سوریه دیدار و بر حمایت عراق از دولت سوریه تأکید کرد.

۴. رئیس‌جمهور سوریه دستور عفو عمومی در این کشور را صادر کرد. این عفو شامل تمام گروه‌ها، احزاب و جریان‌های مخالف در این کشور از جمله

اخوان المسلمین است.

۵. استرالیا از شورای امنیت سازمان ملل متحد خواست تا پرونده بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه را به دادگاه بین‌المللی جنایات جنگی ارجاع دهند.
  ۶. حدود ۳۰۰ تن از مخالفان دولت سوریه نشست را در شهر ساحلی آنتالیای ترکیه با حمایت دولت این کشور برگزار کردند.
  ۷. در مذاکره تلفنی میان وزیر امور خارجه سوریه و همتای روسی وی، لاورف خواستار تغییرات مثبت در سوریه در آینده نزدیک شد.
  ۸. دولت سوریه در راستای انجام اصلاحات سیاسی در این کشور دست به انتشار پیش‌نویس قانون انتخابات زد. براساس این قانون هرگونه انتخابات جدید در سوریه زیر نظر قوه قضاییه این کشور برگزار خواهد شد.
  ۹. مخالفان دولت سوریه پس از پایان نشست خود در آنتالیا، با حمایت اتحادیه اروپا نشست را در بروکسل با عنوان «کنفرانس ائتلاف ملی برای حمایت از انقلاب مردم سوریه» برگزار کردند.
  ۱۰. ولید المعلم وزیر امور خارجه سوریه در ادامه رایزنی‌های منطقه‌ای خود راهی امارات متحده عربی شد.
  ۱۱. در درگیری‌های روز جمعه در سوریه که در بیشتر شهرهای این کشور جریان داشت، بیش از ۶۵ نفر کشته شدند. از این تعداد ۳۷ نفر در شهر حماه بر اثر تیراندازی نیروهای امنیتی و نظامیان دولتی جان خود را از دست دادند.
  ۱۲. ترکیه همچنان به سیاست مداخله‌جویانه خود در سوریه ادامه می‌دهد. همزمان با برگزاری نشست مخالفان دولت سوریه در آنتالیا، هشدارهای وزیر امور خارجه ترکیه به سران دمشق ادامه دارد و داود اوغلو خواستار انجام اصلاحات اقتصادی و سیاسی اساسی در سوریه شد.
- به نظر می‌رسد تحولات سوریه همچنان در مرحله نامشخصی قرار دارد؛ تا زمانی که تحریکات خارجی علیه دمشق ادامه و درگیری‌ها نیز تداوم داشته باشد؛ دولت اسد نمی‌تواند اصلاحات مد نظر خود را شروع کند. آنچه مشخص است فشار کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بر دمشق برای اصلاحات سیاسی از یک‌سو و حمایت آنها از گروه‌های شبه‌نظامی مسلح از سوی دیگر برای در تنگنا قرار دادن دولت سوریه جهت ناکارآمد نشان دادن آن صورت می‌گیرد و چنانکه از سیاست‌های اروپا و آمریکا مشخص است آنها در تلاش هستند با فشار سیاسی و اقتصادی بر سوریه از طریق مجامع بین‌المللی این کشور را از محور مقاومت جدا کنند.

فلسطین

۱. بان کی مون دبیرکل سازمان ملل در موضعی عجیب خواستار توقف حرکت کشتی‌ها در قالب کاروان آزادی ۲ به سمت غزه شد. این موضع دبیرکل سازمان ملل محکومیت شدید جریان‌های فلسطینی را در پی داشت.
۲. اتحادیه عرب اعلام کرد از طرح فلسطینی‌ها برای ارجاع تشکیل کشور مستقل فلسطینی به مجمع عمومی سازمان ملل حمایت می‌کند.
۳. نخست‌وزیر قطر در نشست کمیته صلح عربی که در دوحه برگزار شد خواستار توقف طرح صلح عربی - اسرائیلی به دلیل نبود شریک مناسب برای صلح در اسرائیل شد.
۴. محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان در موضعی اعلام کرد تا زمانی که شهرک‌سازی متوقف نشده و تشکیل کشور مستقل فلسطینی در مرزهای ۱۹۶۷ به رسمیت شناخته نشود، مذاکره‌ای نیز صورت نخواهد گرفت.
۵. همزمان با سالروز اشغال قدس شریف به دست صهیونیست‌ها موسوم به «یوم النکسه» تدابیر شدید امنیتی در سراسر فلسطین اشغالی به‌خصوص مرز با لبنان به اجرا درآمد.
۶. در اعتراضات مردمی به مناسبت سالروز اشغال قدس توسط صهیونیست‌ها ده‌ها تن در درگیری با نظامیان اسرائیلی زخمی شدند.
۷. در پی عدم دستیابی بنیامین نتانیاهو به موضع مناسب بین‌المللی در برابر فلسطینی‌ها، احزاب داخلی این رژیم فشار بی‌سابقه‌ای را بر دولت ائتلافی وی وارد می‌کنند.
۸. دولت مصر تنها یک هفته پس از بازگشایی بدون محدودیت گذرگاه رفح، این نقطه مرزی را بدون هیچ توضیحی به ناگهان بست که این امر خشم ساکنان باریکه غزه را در پی داشت.
۹. رمضان عبدالله شلح دبیرکل جهاد اسلامی فلسطین برای سفری رسمی به مصر وارد قاهره پایتخت این کشور شد.
۱۰. صهیونیست‌ها در ادامه حملات خود علیه مقامات فلسطینی پس از امضای توافقنامه آشتی ملی، هشت تن از افراد عضو جنبش حماس را بازداشت کردند که پس از آزادی هفت نفر از آنها، یکی از این افراد را روانه زندان کردند.
۱۱. رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین از موافقت خود با طرح پیشنهادی دولت فرانسه برای از سرگیری عملی روند سازش میان طرفین فلسطینی و صهیونیستی خبر داد. محمود عباس پس از سفر اخیر خود به رم پایتخت ایتالیا اعلام کرد برای تحقق طرح سازش ارائه شده از سوی فرانسه، فعلاً از ارجاع تشکیل کشور مستقل فلسطینی به سازمان ملل تا پیش از سپتامبر خودداری خواهد کرد و منتظر پاسخ نتانیاهو برای شروع مذاکرات است. نقش آفرینی اخیر فرانسه در مسئله فلسطین و ارائه طرح جدید صلح برای مقابله با روسیه و طرح این کشور برای برگزاری نشست کمیته چهارجانبه صورت می‌گیرد.

۱۲. پس از سفر آل ژوپه وزیر امور خارجه فرانسه به تل آویو و ارائه طرح سازش فرانسه، روزنامه اسرائیلی هاآرتص در مورد این طرح نوشت: طرح فرانسه برای نخستین بار به این مسئله اشاره کرده است که جامعه بین‌المللی هدف از مذاکرات را تشکیل «دو کشور برای دو ملت» می‌داند و این تحول پرمعنایی است که تا حد زیادی به نفع نتانیاها و نزدیک به خواسته وی از فلسطینیان برای به رسمیت شناختن «اسرائیل» به‌عنوان «کشور قومیتی ملت یهودی» است. به گزارش این روزنامه، طرح مذکور همچنین شامل بند دیگری است که به نفع طرف صهیونیستی تمام می‌شود و آن مربوط به مسئله قدس است که برخلاف مواضع سابق جامعه بین‌المللی، مستلزم این نیست که قدس پایتخت دو کشور فلسطینی و اسرائیلی باشد، بلکه مسئله قدس باید از رهگذر مذاکرات حل‌وفصل شود.

تحولات فلسطین در هفته گذشته همچنان تابعی از طرح آشتی ملی فلسطین و چگونگی اجرایی کردن بندهای آن به همراه طرح‌های اسرائیل و آمریکا برای اختلال در آن بود. در این میان ارائه طرح جدید سازش از سوی فرانسه و پذیرفته شدن آن از سوی عباس بیانگر این موضوع است که اراده مذاکره در تشکیلات خودگردان فلسطینی همچنان وجود دارد، اما مشخص نیست که آیا جنبش حماس با طرح فرانسه موافقت خواهد کرد یا نه.

مصر

۱. شورای نظامی حاکم بر مصر با تکذیب خبر به تعویق افتادن زمان انتخابات پارلمانی در این کشور اعلام کرد این انتخابات در موعد مقرر خود در ماه سپتامبر برگزار می‌شود، پیش از این گفته می‌شد انتخابات پارلمانی با یک ماه تعویق در ماه اکتبر سال جاری میلادی برگزار می‌شود.
۲. وزیر دارایی سابق مصر به اتهام فساد مالی به ۳۰ سال زندان محکوم شد.
۳. رهبران ائتلاف جوانان مصر با عبدالله گل رئیس‌جمهور ترکیه دیدار کردند.
۴. منابع مصری اعلام کردند زمان دقیق محاکمه مبارک و فرزندان وی اول ماه آگوست خواهد بود.
۵. مردم مصر بار دیگر علیه مداخله عربستان در امور داخلی خود در مقابل سفارت این کشور تظاهرات کردند. مردم این کشور با اعلام انزجار از طرح‌های ریاض برای برافروختن جنگ مذهبی و قومی در این کشور خواستار دست کشیدن آل سعود از این سیاست خود شدند.
۶. یک هیئت ۴۰ نفری از نویسندگان، سیاستمداران، روحانیون و هنرمندان مصری در دیدار از ایران بر از سرگیری روابط تهران - قاهره تأکید کردند.
۷. تصمیم ریاض برای اعمال محدودیت برای کارگران مصری شاغل در این کشور باعث بروز بحرانی تازه در روابط قاهره - ریاض شده است. بیش از یک میلیون کارگر مصری در عربستان مشغول به کار هستند.

مصر همچنان بر مسائل داخلی خود متمرکز است، هر چند مردم این کشور از ترس مصادره انقلاب خود همچنان گوش به زنگ هستند، در این میان دخالت‌های عربستان در امور این کشور و برافروختن جنگ مذهبی با بسیج کردن سلفی‌های وهابی روابط طرفین را به شدت بحرانی کرده است. مصر همچنان در تلاش است تا نقش خود در مسئله فلسطین را تجدید کند و از این رو همچنان پذیرای رهبران گروه‌ها و جنبش‌های فلسطینی در خاک خود است.

اردن

۱. مردم اردن در ادامه تظاهرات و اعتراض‌های خود در روزهای جمعه با برگزاری تظاهراتی خواستار استعفای دولت و برگزاری انتخابات آزاد در کشور خود شدند.
۲. اردنی‌ها از عبدالله پادشاه این کشور خواستند تا در روابط با رژیم صهیونیستی تجدید نظر کرده و سفیر این رژیم را از امان اخراج کند.
۳. یک جبهه موسوم به «جبهه ممانعت» متشکل از سیاستمداران و دولتمردان در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس جهت مقابله با عضویت اردن در این شورا تشکیل شد.
۴. عربستان سعودی یک کمک ۴۰۰ میلیون دلاری در اختیار دولت اردن قرار داد.

تحولات در اردن برخلاف دیگر کشورهای عربی به دلیل ساختار سیاسی خاص آن هنوز به سمت سرنگونی رژیم حرکت نکرده است. این موضوع هم بیشتر به دلیل اشتراک منافع رهبران سیاسی احزاب و قبایل اردن با دربار از یکسو و ترکیب جمعیتی این کشور که نیمی از آنها فلسطینی هستند از سوی دیگر روی داده است. اردنی‌ها بیشتر خواستار اصلاح دولت هستند و در صورتی که این مهم صورت نگیرد، باید منتظر تندتر شدن مواضع آنها نیز بود.

عربستان

۱. سردار وحیدی وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با هشدار به عربستان تأکید کرد: آل سعود هرگز جسارت تهدید نظامی علیه ایران را پیدا نخواهد کرد.
۲. نیروهای امنیتی سعودی هشت جوان معترض را در استان طائف در منطقه شرقی این کشور دستگیر کردند.

۳. منابع دیپلماتیک می‌گویند با تداوم نگرانی سران آل سعود از روند انقلاب‌های مردمی در کشورهای عربی آنها بودجه‌ای ۳۰ میلیارد دلاری را جهت به انحراف کشاندن این انقلاب‌ها در نظر گرفته‌اند.
۴. اشغالگران سعودی حاضر در بحرین، هفته گذشته مشارکت گسترده‌ای در سرکوب اعتراضات مردمی علیه رژیم آل خلیفه ایفا کردند.
۵. گروه دفاعی اروپایی (EADS) که دفتر مرکزی آن در انگلیس قرار دارد، برای پیروزی در عقد قرارداد ۲/۳ میلیارد دلاری که خدمات ارتباطی و شبکه‌های کامپیوتری گارد ملی عربستان که از خانواده آل سعود حمایت می‌کردند به مقامات این کشور خودروهای لوکس، جواهر و کیف‌های پر از پول نقد رشوه داده است.
۶. برخی از مقامات سوری با تأکید بر دخالت عربستان در امور داخلی این کشور، از ریاض خواستند تا از آشوبگران علیه امنیت سوریه حمایت نکند.
۷. پس از انگلیس، پلیس آلمان نیز متهم به آموزش مأموران امنیتی سعودی برای سرکوب اعتراضات مردمی در این کشور و بحرین شد.
۸. در پی مخالفت عربستان با رانندگی زنان در این کشور و فشار کشورهای خارجی به خصوص آمریکا، وزیر فرهنگ این کشور گفت رانندگی زنان مخالف قانون نیست!
۹. صدها تن از ساکنان شهر قطیف در شرق عربستان با برگزاری تظاهرات مخالفت خود را با برخوردهای خشن پلیس عربستان با زنان اعلام کردند. به نظر می‌رسد دیپلماسی عربستان در شرایط فعلی بر ایجاد یک اتحادیه پادشاهی از کشورهای عربی - رقیب اتحادیه عرب با توجه به تحولات اخیر در کشورهای عربی که سیاست مبتنی بر آرای مردم را در پیش گرفته‌اند، عربستان دنبال پیگیری راهکار ایران‌هراسی در میان کشورهای عربی می‌باشد که در آن دیگر رأی عربستان خریداری ندارد - و یا یک اتحادیه مذهبی متشکل از برخی از کشورهای سنی - رقیب سازمان کنفرانس اسلامی - قرار گرفته باشد. تحرکات عربستان در طول هفته گذشته مبتنی بر اداره بحران در یمن، بحرین و کنترل دولت مصر قرار داشت، کما اینکه به‌خوبی دست‌های این کشور در سوریه نیز نمایان بود.

مغرب

۱. تظاهرات مردمی علیه نظام پادشاهی در مغرب در مقابل پارلمان این کشور به درگیری میان آنها و نیروهای ضد شورش منجر شد که در پی آن ۲۹ نفر زخمی شدند.
  ۲. با فراخوانی جنبش مردمی ۲۰ فوریه برای برگزاری تظاهرات اعتراض‌آمیز، نخستین تظاهرات اعتراضی مردم این کشور برگزار شد.
  ۳. در تظاهرات اعتراضی مردم در رباط، پایتخت مغرب یک تظاهرکننده به ضرب گلوله پلیس کشته شد.
  ۴. کمیسیون اروپا خواستار پرهیز از اعمال خشونت علیه معترضان در مغرب شد.
- هر چند مغرب در تلاش بود تا با انجام اصلاحات سیاسی در این کشور از ورود اعتراضات مردمی به کشور جلوگیری کند، اما این اصلاحات سیاسی با وجود فساد گسترده در ساختار این کشور چندان مورد قبول مردم نیفتاد، کما اینکه پادشاه همچنان بیشترین قدرت را در دست دارد و مردم خواستار برقراری حکومت مشروطه سلطنتی در کشور خود هستند.

تونس

۱. فرانسه به مصر و تونس کمک‌های فنی رادیو - تلویزیونی می‌کند.
  ۲. تونس از عربستان خواست بن علی را تحویل مقامات قضایی دهد.
  ۳. نماینده اتحادیه اروپا در تونس و لیبی اعلام کرد که کمک‌های مالی و اقتصادی وعده داده شده این اتحادیه به تونس منوط به ارائه برنامه اقتصادی قابل قبول از سوی دولت این کشور است.
  ۴. ۲۵۰ نفر از مهاجران تونسی در آب‌های مدیترانه غرق شدند.
  ۵. یک روزنامه تونسی از ائتلاف جنبش نهضت اسلامی و حزب وحدت پیشرو ملی در انتخابات تونس خبر داد.
  ۶. بن علی و همسرش در تونس محاکمه غیابی می‌شوند.
- آنچه تونس در هفته گذشته شاهد آن بود، تلاش برای برگزاری انتخابات پارلمانی آینده است. دولت تونس و احزاب این کشور همچنین تحت فشارهای مردمی در تلاش هستند تا با پیگرد قرار دادن عناصر رژیم سابق، شرایط محاکمه آنها را فراهم کنند.